

ב"ה

**אין ליכט
פון תורה**

ספר

שנים קדמוניות

כשרות התרנגולים

לשון הקודש ואידיש

565

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשנ"ט לפ"ק

ספר

שנים קדמוניות

(ונקוב בשם)

אור עולם

חלק עשירי מספר נפש ישעיה על מאכלות אסורות

תוכן החיבור הצעת מכשולות שארעו מלפני עשרים שנה ויותר בענין זריקת התרנגולים, ורעת המורים במכשול ההוא, ומצורף לזה התנהגות כ"ק מרן ארמו"ר מסאטמאר שליט"א בביתו והסביב בענין זה. עור ספחנו רעת הרופאים מצר הבריאות של תרנגולים הנזרקים.

חלק ד

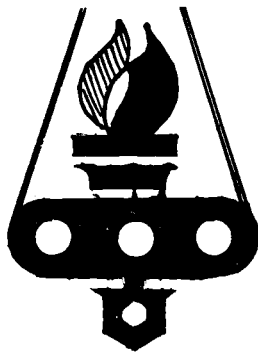
הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הקי' זי"ע
הקי' שלום יודא גראס

רב דקהל „מגן שאול“ ד„האלמין“ ור"מ בשיבה וכולל „בית ישעיה“
 „מכון להוראה בשחיטות ובדיקות“

בעהמח"ס: אפית המצות השלם (י' חלקים); גידולי יהודה (על הלכות ציצית); שו"ת זבחו זבחי צדק (על הלכות שו"ב); חינוך ישראל סבא (מדריך לחינוך הבנים והבנות); מדריך לצניעות; מזוהת שלום (על הלי' מזוהה); מנוחת שלום (הדרכה לכשרות); מנחת יהודה, (על חומר איסור „חלב עבויים“ ו„טימילאק“); נפש ישעיה (על מאכלות אסורות „ה"ח); קדושת ישראל (על הלכות יחוד); וש"ס.

בלאמור-הרהיג הצ' מוהר"ר ישעיה זאב גראס זצ"ל נכד השרף מסטרעליסק, ר' יעקב קאפיל חסיד, ט"ז, ב"ח, תו"ט, רש"י, ולמעלה בקודש עד דוד המלך עה"ש.

— ברוקלין, יצ"ו • שנת תשל"ט —
 — ההבנסה מוקדשת לטובת הישיבה והכולל —

בס"ד
... טוב מבנים ומבנות שם עולם
אתן לו... (ישעי נ"ה ז')

הספר הנוכחי אור עולם יצא לאור
בסיוע ובעזר העסקן הנפלא ראש
וראשון לכל דבר שבקדושה רודף צדקה
וחסד וכו'

מוהר"ר ישראל משה לעבוביץ
בן מוהר"ר מאיר ז"ל

לע"נ
בתו היקרה מירל ז"ל, נפטרה ביום
שביעי של פסח תשכ"ט.
תנצב"ה

יהי רצון שזכות הרבים היוצא ע"י
הקריאה בקונטרס הלזו יעזור ויגן
ויושיע לכל העוסקים והמסייעים
בהוצאת הקונטרס, שיזכו מתוך נחת
והרחבת הדעת לראות בנים ובני בנים
ברוכי, מזוני רויחי, וחיי אריכי, כל
ימיהם לעולם אמן.

הקדמה

הנה בעת עסקי בהוצאת חיבור הלזה הכולל בתוכו
בירור וליבון מזוקק ומצורף מכל פרטי וצדדי זריקות
הנעשים בתרנגולים – תרתי משמע – תרנגולי הודו –
וסתם תרנגולים, נתתי אל לבי לשפץ וליפות הספר
ולעשותו כלי שלימה בעזהי"ת. בהכלל בתוכו מכשולות
הקודמות שארעו פה ארצות הברית בימי קדם, בדעת
תורה של רבנים בימים ההם, ודעת קדשו של כ"ק מרן
אדמו"ר רשכבה"ג מסאטמאר שליט"א.

התוכן

- (א) רעת קדשו של כ"ק מרן רשכבה"ג מסאטמאר שליט"א.
- (ב) שאלות ההזרקה לעופות (ממדריך הכשרות בירושלים תשל"ז).
- (ג) בדבר סירוס העופות ב' מאמרים (ירחון המאור מנ"א תשט"ז).
- (ד) א בליק פון תורה'דיגן שטאנדפונקט („דאָס אידישע ליכט", שבט תש"כ).
- (ה) העתקה מאמר מהניו יאָרק טיימס (Jan 29 1956) מתורגם באידיש.

ס פ ר
אור עולם

חלק י' מספר נפש ישעי'
על מאכלות אסורות

- א -

דעת קדשו של מרן רשכבה"ג מסאטמאר שליט"א

הנה לא חשכתי עמל ויגיעה ודרשתי חקדתי אצל רבנים מובהקים פקחים ובעלי מרע שומעי לקחו של מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, דעת קדשו של מרן במכשול הזריקה שאירע אז בימים ההם, וספרו לי דברים כהוייתן: כלפני עשרים שנה נתרעשו גלגלי העולם וינעו אמות בנין היהדות, מהמכשול הגדול שנתגלה אז, כי מזריקים חלק גדול מהעופות שמגדלים לאכילה, באופן שיש בו חשש דציני של נבילות וטריפות.

שני רבנים מהיותר מובהקים הוציאו פסק הלכה בכוחא דהתירא, אולם כ"ק מרן מסאטמאר שליט"א מיאן בהתירם ונפשו געלה באכילת התדנגולים ההם אפילו אותן שרק נכנסו בגדר ספק שגם עליהם נפל גודל הזריקה, והרחיקם מביתו כמטחוי קשת, ועל אף שלא רצה להחמיר על הציבור כיון שכבר יצא בהיתר מפי הרבנים הנ"ל, מ"מ לא רצה להכניסם בביתו בעד כל חללי דעלמא, ולא היו יכולים להזיזו מרעתו אפילו זיו כ"ש, וגם פקד על סביביו ומקורביו וכל הסדים למשמעתו, באופן הצנע שירחיקו מאכילת תדנגולים מפוקפקים הם בכל יכולתם, ואכלו רק עופות שנתברר בבירור גמור שאין בהם שום חשש של זריקה, גם הגיד אז דעתו הק' דעת תורה לאיזה מתלמידיו הגדולים (הרוצים בעילום שם) כי לרעתו ההיתר הידועה מהפמ"ג וכל האחרונים נמשכין אחדיו בדין סידור שכ' דאומנים בקיאין ולא מרעו אומנותם לא שייך בזמן הזה, דוד פרוץ ובליעל, עולם של הפקידות וטימטום ובלבול המוחות ובתוכם מדינתנו ארצות הברית, ומצד יסוד זה ועוד טעמים הכמוסים אתו לא רצה ליגע בתדנגולים המפוקפקים בשום אופן שבעולם.

הרבנים הדגישו: כי אופן התרחקותו מהתדנגולים הי' בהתלהבות נודא בלתי גיל.

עוד העידני רב גדול אחד כי מאוד נתפעלו הרבנים וגם המון העם על הסייעתא דשמיא וקדושתו הנפלאה של מרן שליט"א עת הופיע בעיתון המפורסם (,ניו יארק טיימס") דעת הרופאים הפרופעסאדים שאסרו אכילת התדנגולים ההם בהחלט מטעם שמביא לידי חולי הידועה דח"ל, וחשבו זה לרוח הקודש נגלית מאת מרן כ"ק אדמו"ר שליט"א, והי' כאשר נתפרסם הדבר והגיעה לאזני אומות העולם נתקדש שם שמים רבבים. ועד המוכיח כי דוח הקודש הופיע בבית מדרשו של מרן שליט"א שאחד הרבה שנים לאחד חוות

דעתו הק' הנ"ל מצאו חכמי הרופאים שבזמננו מטעם הדראג ענד פוד אדמיניסטרעישען (F. D. A.) כי אותם הסמים שמזריקים בעופות ובבהמות כדי לפטמם ולהבריאם (DES) יש בו סם אחד מסוכן שגורם את המחלה הידועה רח"ל וה-FDA כבר עוסקת ברצינות למנוע זריקות אלו בבעלי חיים שלא לסכן בהם בריאתן של בני שאוכלים אותם.

- ב -

שאלות ההזרקה לעופות

לפני קרוב לעשרים שנה החלו מגדלי העופות-לפיתוס להזריק בעופות תרופה מסויימת שנועדה לסירוס העופות, בכדי שישמינו, הדבר עורר פעילות נמרצת מצד גדולי הדור שהביעו דעתם לאיסור, בעקבות ההכרעה נתקבלו אח"כ גם כמה חוות דעות רפואיות כי זה גורם למחלות ועקרות, והתכנית ירדה לחלוטין מעל הפרק, וגם ממשלת ארה"ב אסרה זאת מטעמים רפואיים. ברבות הימים פשטו מחלות שונות בקרב העופות, מגדלי העופות השתמשו בתרופות שונות וכן בזריקות ולכן פירסמנו מדי פעם ב"מדריך הכשרות" שלנו, שיש לבדוק את ריאות העופות מפני חששות טרפות. משנודע לנו על הזרקה זריקות בתרנגולי הודו "הינדיקעס" פרסמנו כמה פעמים ב"מדריך הכשרות" והזהרנו ליקח רק ממקומות שנבדקו על ידינו שאין בהם חששות כנ"ל.

בחורף זה תשל"ז נודע לנו על תרנגולי הודו (אינדיקעס) כי במדגירות ביום פקיעת - יציאת האפרוחים מהביצים, מזריקים להם זריקות חיסון, העלולים להטריף את תרנגולי-הודו, מטעם הבד"צ נתפרסם אז אזהרה דלהלן:

אזהרה

בענין תרנגולי הודו (אינדיקעס)

היות שהוברר בפני רבותינו הביד"צ שליט"א

שבמדגירות מזריקים את האפרוחי הודו

בשטח שבין הראש והצואר ע"כ אנו מודיעים בזה בשם הביד"צ

כי אין לאכול תרנגולי הודו רק באותם שהוברר שלא הוזרקו.

מדריך הכשרות תשל"ז שעי' העדה החרדית

טבת תשל"ז

פעה"ק ירושלם ת"ו

על סידור העופות

הרב חיים יהוד' בורל

רב ובהיכנו אהבה אחים אנשי קרטי, ברוקלין

כדי לברר את השאלות שמניתי השתדלתי ראשית כל להשיג ידיעות מדויקות מפי מומחים בדבר תהליך הסירוס. לשם זה התקשרתי עם המוסדות דלקמן:

1. Federal Security Agency, Food and Drug Administration, Washington, D.C.
2. N. Y. State College of Agriculture at Cornell University, Dept. of Poultry Husbandry, Ithaca, N. Y.
3. N. Y. C. Live Poultry Terminal, Dept. of Markets, New York, N. Y.

אני מוסר בזה את תמצית הידיעות שקבלתי מאת המומחים לאמר:

א. בשווריקה נעשית באופן נכון, המחט נקדחת בצוואר העוף למעלה בעורף, סמוך לקדחת המוח וחודרת רק אל תחת העור החיצון המרולרל ושאינו רבוק לבשר. אילו היתה המחט נוגעת בבשר היה העוף ניוק במרה כזו ששכרו היה יוצא בהפסדו.

ב. קורט הוריקה נבלע לאט-לאט בתוך מידוך הרם. השפעתו היותר חשובה היא על בלוטת הריר (השקר המוציא הריר) השוררת תחת קרקע המוח שלא יוסיף להפליט את הליחות שלו המפרה את ביצי הוריעה. הביצים נשארות עיי כן בקטגון הראשונה ואינן עושות זרע.

ג. עד כמה שהנסיונות מוכיחים, לא ירענו ולא שמענו שהאוכל חבשר העופות המסורס רסים בדרך זו, יסתרס. האדם, כדי שיסתרס או שיעקר היה צריך לאכול מהעופות המסורסים כמות גדולה, בלתי אפשרית. באמת עד כמה שידענו אין הבדל בין מי שאיכל קייפאנעטס מי שאיכל תרנגולת רגילה בעונת טעינת ביציה. התרנגולת הרגילה בשעת טעינתה יש בה אותה הכמות של הורמון נלכה שיש לתרנגוליים המסורסים עיי זריקה. וכן בכיצים סתם נמצאים הורמוני נקבה.

ואולם דבר זה ירוע לנו, מי שאוכל כבדי התרנגוליים המסורסים יכול הוא להעקר, אבל בתנאי, שלא יאכל שום מזון אחר מלבד הכבדים במשך שבוע תמים בערך. ה. הוריקה ניתנת למעלה בעירף העוף סמוך לקדחת המוח, באופן שאם ישאר משוה בעין מן הוריקה, בשעה שהעוף נמכר

בזמן האחרון הגיעו אלינו ידיעות ממדינת ישראל, כי רבים מאחינו בני ישראל נמנעו עיי אכילת העופות המסורסים (קייפאנעטס). לפני ארבע שנים שלחתי מאמר בענין זה לירחון אחר, המתרברב לכנות עצמו "קובץ רבני חדשי". ואע"פ שכפי שהגיד לי העורך בסיליפון, מצא מאמרי ההוא חן בעיניו, בכל זאת לא מצא לנחוץ להר

פיסו ואף לא להשיב אלי את כתב-היד כמו שבקשתי ממנו, במקרה שלא ירצה להרפיסו. אילו היה המאמר נרפס בשעתו היו הרבה מאחב"י בארץ הקדושה נצולים מכמה מחלות ומרעין בישינו, אלא שכבר אמרו חז"ל: מגלגלין זכות עיי זכאי וכי.

ועתה לגוף הענין: בשנים האחרונות נפרצו בשוק העופות התרנגולים מסורסים. הנקראים בשם "קייפאנעטס". כירוע היו לפנים משחיתים את אברי הזרע של התרנגולים ביד, כדי שיתפטמו ויתערנו והיו קוראים להם בשם "קאפהון". עכשיו המציאו אופן חדש לסרס ולעקר את העופות הוכרים וגם את הנקבות עיי שמטילים בהם קורט של עיקרין, המכיל בתוכו הורמונים של נקבה, מתוך כך מתקטנים ומצטמקים אברי הזרע שלהם וניטל מהם כח ההפראה וההולדה. וע"כ הם מתעדינים ומתפטמים בזמן קצר של ארבעים ולכל היותר שמונה שבועות.

הטלת הקורט של עיקרין זו נעשית עיי זריקה מתוך מחט חלולה שדוקרין בעוף בסכיבת הראש. והנה נתעוררו כמה שאלות בנידון זה, הטענות כדורו:

(א) היש לחשוש לנקיבת המוח וקרומיו ואם כן הרבר, האם אנו בקיאים בבדיקה לענין זה?

(ב) כיון שסם הסירוס נבלע בגופו של העוף (וכ"ש אם לא נבלע — הריהו עומד בעינו במקום הזריקה), היש איפוא סכנת סירוס למי שאוכל מבשר העוף הזה? (ג) המותר לישראל לסרס עופות באופן הנ"ל?

שנים קדמוניות

באיסור תורה. וכ"כ בפר"ח ובביאור הגר"א שם. דשאני הכא ההוי מירא דעבידא לגביי. ועיין עוד בשו"ת שם במחלק. דאין מסלית גאמן במילי דאורייתא. היינו במירי דבעי עדות דקא כשא"כ באיסור היתר... לא בעינן עדות גמורה. אלא באם יש לנו הוכח' חה — כגו"ל לפי"ז יש לנו לסמוך על חוות דעתם של המומחים. שהרי אפשר לנו ללכת אל המקום שמסרסים שם את העופות ולראות האידן זה נעשה בדיוק. וכן אפשר להוכיח. אם אכילה העופות גורמת סירוס לאנשים האוכלים.

ע"פ עדותה של אוניברסיטת קורנל במכ"ת. שנמצא תחת ידי. ודר. הוט ממחלקת גידול עיפות. ממש מילא את כרסו בעופות מסורסים כאלה. במשך זמן רב. ולא הרגיש אף שינוי כלשהו בעצמו.

ועוד. שבמשך השנים האחרונות נאכלים העיפות המסורסים בכל בית-ישראל ועולים על כל שולחן ולא שמענו ולא ראינו שום מיוחד של עיקרות בכל אותו הזמן. ואף על פי שלא ראינו אינה ראוי. אבל הוכחה קצת איכא. ומה שאירע במדינת ישראל. הוי ע"י מגע ישיר עם ההרמונים או ע"י אכילת הראשים של התרנגולים.

היוצא לנו מדברינו. שאפשר להסתמך בעדות המומחים לענין אכילה העופות המסורסים.

ועיין בנוב"י תניינא סי' כ"ג בעוף שנקרו העיפות האחרים את עור ראשו ממול ערפו — להתיר. כי מי החזיר הסימנים אחריו העורף לחוש לנקיבת הסימנים או צריך העיין בניקור. אם לא נכנס בעומק הצדדים ואם לא נראה שום ריעותא שם.

לפי"ז כ"ש לדידך. שהזריקה נעשית ע"י מוכדים לדבר. אין לנו לחוש כלל לנקיבת המוח וקרמויו או לנקיבת הושט. ואם נמצא עור העורף תפוח ויש שם איזו ריעותא בלפע"ד שאפשר לנו לסמוך בזה על עיין בעור העורף לראות אם אין הריעותא נמ' שכת אל המוח או אל הושט. דאחזוקי איי' סרא לא מחזיקנן ואין לדיק אלא מה שעינינו ראות. ובמקום זה יש לנו לסמוך על בדיקתנו. (ועיין בפתחי תשובה ג"א. ו').

לשחיטה. יהא אותו הנוטר מוסלך יחד עם הראש וכדרכנו בארץ זו לזרוק את ראשי העיפות לתוך האשפה) ולא יביאו לאכלה שכן עילוי הוא הנוטר הזה להזיק. ה. מגדלי החרפו (מינק). היה קטנה שמשי' תמימים בעורה לשם פרוות) הודיעו. שהאכילו את ראשי העופות המסורסים רחיות מינק. והמינקים נסתרסה כנראה. היה בראשים האלה סם הסירוס בעינו. אבל אין עדיין הוכחות מדעיות לשמועה הזאת. עד כאן תמצית דברי המומחים.

ג

ויש לנו לעיין אם אפשר לסמוך על חוות דעתם של המומחים. שהרי בש"ס (ביק דף ק"ד. בפי הגזול ומאכיל) מוכח שבאיסור תורה אין עכ"ם מסלית גאמן. וכ"כ כל הראשונים (בה"ג. הרי"ף. הרא"ש וסמ"ג) כמו שהביא הש"ך בהל' הערובת (סי' צ"ח. סק"ב). וע"פ מה שכתב הפר"מ בפתיחה להל' שחיטה. וז"ל. אף שאין לך בפירוש אלא דרסה ושאר הללמ"מ. מ"מ בכולהו דין תורה ממש יש להן... דהקבלה באה לפרש מהו הזביחה האמורה בתורה. וכ"כ בפתיחה להל' טריפות. וז"ל. שהלמ"מ כן נאמרה. דמה שנאמר בכתוב "טריפה לא תאכלו" כולל גם שאר טריפות. לפי"ז אידן גאמן לעדות של המומחים?

והרי ניקב קרום של מוח הוא אתר משמר' גה עשרה טריפות שנתאמרו למ"מ (משנה — אלו טריפות יברייתא דבי רבי ישמעאל — חולין מ"ב) אי"כ יש לו דין תורה ובא"י סור תורה אין עכ"ם גאמן כג"ל?

וכן אם נאמר ג"ש ה"ש סירוס... גם איסור סירוס של אדם. בהמה ועוף הוא איסור תורה. שנאמר: "ובארצכם לא תעשו" ויקרא כ"ב כ"ד ודרשינן בגמרא (שבת ק"ז: פ' שמונה טריפים. חגיגה י"ד) כל שבארצכם לא תעשו. וכמו שכתבו התוס' (שבת ק"ד ר"ה תלמוד לומר) "הוא חובת הגוף הוא מה לי בארץ — מה די בחו"ל? וכ"כ הרמב"ם בפט"ו בה"ב ואה"ע (סי' ה' סעי' י"א). אי"כ אידן גאמן על חוות דעתם של המומחים?

אכנס ע"פ מה שמחלק הש"ך הל' הערובת סי' צ"ח סק"ב. "דדוקא הויכא דליכא למיקם עלה דמילתא הוא דאין ע"כ מסלית גאמן

אולם לאחר העיון בגמרא שם, נראה שאין הנידון דומה הראוי, כי רב אשי הניחן טעם לדבריו עד ר"י והנה אינה רכזת רוחא הוא דנקיטא ליה משמע מדבריה שלא בא שום שינוי בגופו של התרנגול, אלא השינוי הוא ברוחו, ולכן מותר וכפירש"י שם. וז"ל: "משניטל הידו הוא מתאבל זאינו משמש, אבל בסירוס ממילא אסור" עכ"ל. מוכח מדברי רש"י, שהתרנגול, אילו היה רוצה ה"י יכול לשמש, אלא מכיון שהוא מתאבל, אינו ניתן דעה לשמש. אבל הכא בנידון דידן, אין זה תלוי ברוח התרנגול, אלא שנחלש בו כח ההורעה וניטל ממנו גם הרצון וגם היכולת לשמש.

אלא, שבכל זאת אפשר לצדד להיתר מטעם שבנידון דידן חולשת ההורעה אינה אלא זמנית ולא עולמית, וז"ל המומחים בענין זה: "השפעת הסמים היא זמנית, שאם משהים את התרנגולים יותר משמינה שבועות לא" חר נתינת הקורט, כל אופי הזכרות חוזר אליהם והפיטום והעדנה נפסדים מיד אחרי שמונה שבועות" עכ"ל.

"Drugs or Chemical Agents for Fattening or Tenderizing Poultry and Live Stock" 12-12-50, Fed. Sec. Agency, Food & Drug Adminst. Wash. D. C.

יוצא לפי דבריהם, שאף שאינו יכול להוליד עכשיו יש אפשרות שיוליד לאחר זמן, ואילי יש לדמות את העיכוב הזמני למקשר את הזכרים או את הנקבה שלא יעלו עליו הזכרים (כמ"ש במס' שבת פ' במה בהמה יוצאה, מ"ב, וזכרים יוצאים לבזבין, לדברי ר' נחמן בר יצחק שם דניג ע"ב, "רחלות יוצאות... כבולות") שעל ידי הקישור הם יתעכבים מלהיליד עכשיו אבל מי יבר שרא יולדי, לאחר זמן כשיסירו את הקישור? וכן הכא, אפשר שיוליד לאחר זמן, אף שלפי דעת המנ"ח שם במצוה רצ"א יביצע דיון סירוס אינו תלוי במצוות פו"ר כשה, דכל מיני בעלי חיים, אף שאינם מצויים על פו"ר, וגם אנוהו אין אנו מצויים עליהם, מ"מ אסור לטרסם. אעפ"כ לפי המסקנא נראה שהתורה לא אסרה כירוס אלא בראי התוליד, אבל באינו ראוי התוליד לא שייך סירוס, היינו שמעשה הסירוס מהפך אותי בראי התוליד לאינו ראוי ההיולד, משא"כ בנידון דידן, כשהזריקה נעשית עדין התר-

עשה נחזור ונדון בשאלת הסירוס: האם מותר לישראל לטרס את העופות ע"י הוריה קודם היות איסור באכילת העופות המסור רסיס? ואם יש בזה הבדל בין אנשים המצויים על פו"ר ובין נשים שאינן מצוות על פריה ורביה וזקנים שכבר קיימו את מצוות פו"ר ושאינם בני הולדה, וכן, אם יש נפקותא בין מסרס בידים את אברי ההולדה ובין גרמא?

לפי דברי הרמב"ם בפס"ז מה"א"ב הל' י"א, מוכח בפירוש שבידים אסור להשריח את אברי ההולדה בזכרים בין באדם בין בבהמה, חיה ועוף, בין בארץ ובין בחוץ לארץ, כמו שהבאנו לעיל, שאעפ"י שכתוב, "ובארצם לא תעשו", למדו בהרבה מקומות (ובת"כ פ"ז — בכל מקום שאתם") שנוהג בכל מקום (שם במ"מ סק"י), וכל המסרס לוקה מן התורה, והמסרס את הנקיבה פטור, אבל אסור (שם, במ"מ, מדלא קתני "מותר לטרס הנקיבות").

כל-ה מירי כשנוגע באברי הורע, אבל כשאנו נוגע באברי הורע, כגון שהשקה אדם או לשאר מינים כוס של עיקרין או ששיסה באדם את הכלב או שאר חיות עד שעשאוהו כרות-שפכה, או שהושיביוהו במים או בשלג עד שביטל ממנו אברי תשמשו, כתב הרמב"ם שם בהל' י"ב, שאינו לוקה, אבל ראוי להכותו מכת מרדות.

ההטעם שאינו לוקה הוא פשוט, דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו, כמ"ש שם המגיד משנה, משמע מזה, אף שבגוף מעשה הסירוס אין לנו שום ספק שנעשה, וכן אין שום הבדל מצד האסור שבו, שזה אסור מן-התורה, אלא מכיון שלא נעשה מעשה הסירוס על-ידו מחמת אי-אפשר לנו להלקותו מן התורה, וכמשיכ התוס' בשבת דק"י ע"ב ד"ה תלמוד לומר בסוף, וז"ל: "דכסיק ריש"י הוא דוראי יכתרס בשתיית כוס עיקרין, ועיין במנ"ח מרצ"א, שכתב בפירוש ד"מסוסינאי נראה דאין חילוק דאפי' בכוס יל עקרין עובר בלא"י."

והצעתי את הדברים הללו לפני חכם מפורסם, שחיווה את דעתו בזה, שאפשר לדבית את הנידון דידן, לבאי דאמר ר' יוחנן במס' שבת דק"י ע"ב, "הריצה שיכרס תרנגול יטול כרכלתו ומכרסם מאליו".

מון של נקבה ידוע ששמים בתוך טאכלי בהמות ועופות) לבהמית ועופות. כי הוא גורם לכהלה הסרטן בהנאים ידועים. ליתר ביטחונים מליניוב עופות ולבהמית יש הבהמית הדוויסלסטיבלסטרוול ניתן כעת. ומה איפוא תהי' השפעתם על האנשים האיכילום? אין לפי דעה שים הנכחה. כמחלת הסרטן נגרמת ע"י כך אבל איי אפשר הבטח את האפשרות לכך.

כידוע, חמירא כנחא מאיסורא. ולכן לא העלמתי דבר והעמדתו את כל הבעיה בכל חריפותה ומכל הצדדים. את הפתרון לא ידעתי. כי מה נאכל? אם-תאמר, נאכל ירקות? כבר נפוצו שמעות שהתחילו להזין גם הירקות בכל מיני תזונות סינטטיות. אי"כ אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים. והכקם ירחם.

דבר סירוס העופות

הרב נפתלי הירץ בוימקל

מאביו בצנז'ק, ברוקלין

ראיתי בהמאור מחודש מנ"א להרב ר' חיים יהודה בוי"ל שליט"א מפלסל בדבר ההמצאה החדשה לסרס העופות ע"י זריקה קורט של עיקרין ע"י מחט חלולה בצורת העוף בצד העורף ויש בזה חשש נקיבת הושת או נקיבת קרום של מוח. הרב הנ"ל ניצדד להתיר עפ"י שיטה ה"שך ביו"ד סי' צ"ח דבמילתא דעבידא לגלויי מסל"ת נאמן גם באיסור תורה והכא הווי עבידא לגלויי ללכת אל המקום שעושים הסירוס ולראות איך נעשה.

והנה לא אוכל להבין דבריו. הא רק המסרס לבד אם הוא מימחה לדבר אפשר להרגיש ולדעת אם פגע עם המחט גם בהושת או לא אבל שום אדם אחר לא ידעת זאת, ובהשקפה ראשונה חשבתי שהשאלה הלזו תלווי בדיון חתך בעור ביו"ד סי' כ"ג ברמ"א שם ומבואר שם בשמ"ח ובהב"ש דיש חילוק בין בהמה לעוף. דבעוף אפילו חתך רק מקצת עור אסור אפילו בהפ"מ. דעוף הוי נחתך מקצת כאילו נחתך כולו. וכן משמע מהטו"ז והפ"ג שם דחתך מקצת עור אפילו לא יצא דם כלל אמרינן דודאי עבר כולו. ולפ"ז לכאורה אי"א להתיר כאן העופות שנעשה להם הזריקה הנ"ל.

נגול הוא רך וצעיר מאד ואינו ראוי עדיין להוליד מיד בפועל אלא עד לאחר זמן כשיגדלו. ע"י זריקת הסם אין אנו נוטלין בכני את כח ההולדה. אלא כאני החזין איתו לזמן יותר מאיחר. והרי הוא גם עכשיו לאחר הזריקה. ראוי להוליד בכה. אם נשחנו עד לאחר שמינה שביעות. אז יהיה ראוי להוליד גם בפועל לפ"ז אפשר לומר שאין זה סירוס כלל.

ואפילו אם נאמר שיש קצת גרמא של סירוס. הנה מדברי הרמב"ם שהבאנו לעיל כשמע גרמא אסור רק באדם ולא בשאר בעלי-חיים. שבהלכה י"ב שם הוכיח "אדם" ולא שאר מינים. כמ"ש במנ"ח שם.

ובאמת במדינות אמריקה אין אפילו שום מיוחד של גרמא. כי מי שמטיל את סם הזריקה בעופות אינו מגדלם ומי שמגדלם מוכרם לאחרים ואחרים לאחרים. וכך עוברים העופות מיד ליד עד שמגיעים לשוק ולמקור לין והם נשחטים שם. נמצא. שהקונה האחי-רון שמוסר אותם לשחיטה אין לו שום קשר עם מי שסירסם. ועפ"י רוב יד עכ"מ באמצע. שרוב מגדלי העופות והמסרסים אינם בני ברית ועכו"ם אדעתא דנפשי קא עביד. ובאופן כזה. שהעכו"ם גותנו לעכו"ם אחר לסרס פסק הרמ"א באה"ע סימן ה' סעי' י"ד דלכולי עלמא שרי. ובפרט בסירוס ע"י זריקה שיש לומר שאין כאן סירוס כלל.

מאידך גיסא. בא לידי מספר רב של תרגומים מסורסים כאלה. שהיו פצועים ושמוטיג'ג וירך. הסיבה לזה היא. שגופם לא נתחוק לפי מידת גדלם. אלא לפי מידת ימיהם ולפיכך נשאר ברכותם ואינם מסור גלים לקבל את המכות והפצעים. שחובלים בהם האנשים המעבירים אותם וזורקים אותם מקופה לקופה ומארגו לארגו. הפועלים האלה שוכחים שיש להם כאן עסק עם תר-נגיל בן י"ש—ימינה שביעות. מפני שבגודל הם גדאים כבני שנה ויותר. שהיו זורקים תמיד באיפן גם מבלי להבול בהם. ומכיון שזה מיעוט המצוי. ט"ב להזהר ויבדוק עד כמה האפשר.

י"ב קראתי ביומן N. Y. Times, January 29, 1914, Section 4 Science in Review כי באכיפה של אנטי-המרע נסעתי אהרית כנגד האכלת "דיטויסטיבלסטרוול" — והיר-

דמתכוון להחיותה ולדפאונה בהקזה. יכן גבי העופות כוונתו שיתפסמו ביותר וכמהי רות ודאי הוא נזהר ומדקדק שלא לנגוע בסימנים וא"כ יש לנו לומר בזה חוקה אומן לא מרעי' אימנתי' ואין זה ענין לפליגתם הפיסקים לענין נאמנות הרופאים. דהכא ודאי לא יעשו מעשה לנגוע בסימנים שהוא היבך פעולתם. ולפי"ו שפיר יש להתיר העופות המקבלות זריקה הנ"ל. ועיין בס' דברי חיים מהגה"ק מסנדז צוק"ל ביו"ד ח"ב תשובה ל"ג בסופה שיש לסמוך בספק איסור על סברה המתירין גבי סירוס בעופות מיום דאוקי אימן על חוקתו. וכתב שם וז"ל הטהור: הן אמת שבח"ס קיהא כהיתר זה אך כבר הורה הוקן הגאון בעל חו"ד להתיר.

ואין להתוכח ולומר דלא מרע אימנתי' ל"מ רק היכי דאפשר להתברר אח"כ אבל הכא לפ"מ שכתבתי למעלה א"א להתברר. דו"א. דלא מרע אומנתי' מהני בכל אופן. שכן שיערו חז"ל דכ"יין שייחד א"ע לאומנות זאת אינו משקר בה. ודאי' מיו"ד סי' צ"ח דקפילא מהני אף בלי מסלית משום דלא מרע וכו'. עיי"ש דרק קפילא יוכל להבחין ושם א"א להתברר דאם יבוא קפילא אחר ויאמר הויסך או הוא יכחיש אותו שהאחר אינו מבחין. ועיין בספר אבן יקרה מהדרות סימן פ"ב ש"ב שמכ"א עוד רא"י לזה מגיטין דף י' ע"ב כל השטרות העולים בערכאות של נכרים כו' כשרים ומקשינן בשלאמא מכר וכו' ולהנ"ל גם במכר קשה מי יגלה את השקר. עיי"ש.

וגיטי היקר הר' בנימין מנחם מארילעס שליט"א הראה לי בס' גידולי הקדש יו"ד סי' מ"ו לענין חשש נקיבת המעיים ע"י מחט התפירה בתרנגולים המסורסים פסק שם שאין לחוש וז"ל: אבל כאן האדם מחזיק המחט בידו ומכוון עצמו לתחוב המחט רק תוך העור כי מחזיק גם העור בידו וה"ו דומה לתופס הקנה בידו ושוחט, דלא חישינן לנקיבת הושט דלעיל סימן כ"ג. וא"כ בנידון דידן יש עוד צד להתיר, עכ"ז כיון שראיתי מובא בשם ס' חקרי לב להתמיר בזה ולא לסמוך על אומנית נכרי ע"כ מי אני להכריע לצד זה או לצד זה ורק על הרבנים הגאונים גדולי ההוראה עליהם החוב לעיין בשאלה זו ולהביע חו"ד דעת תורה והכרעתם.

(תמאור מניא תש"ו)

אמנם בספר ברית אברהם יו"ד תשובה כ"ב מיבא בפת"ש יו"ד סי' כ"ג האריך בענין הקזה שעושים לבהמות בצוארם לשם דפואה ע"י אומן בקי בכך אי כשרות הן. דיש לחוש שמא הקין בנקים הסימנים והעלה להתיר מכמה טעמים וז"ל הטהור: דו"ל בכאן נשחטה הותרה וליה ספק בשחיטה דדוקא בחתך העור דסי' כ"ג דמיירי שם בשעת שחיטה והוי דרך שהי' וא"כ ככה"ג הוי נבילה ואיכא חוקת איסור שא"ז אבל במה שנעשה נקיבת הושט קודם שחיטה ואח"ז נשחט כראוי שלא בדרך שהי' ולא הוי נבילה ככה"ג ממילא פשיטא דליה רק כשאר ספק טריופות בעלמא וז"ל נשי' חטא כחוקת היתר עומדת מטעם דרוב בה' מות כשרות הם. וגם לא דמי להא דאיתא בתב"ש דהיכי דנולד ריעותא מחיים דלא שייך חוקת היתר של רוב בהמות כשרות כיון דאיתרע הרוב כמו מים במזח וכדומה דרוב בהמות אין להם ריעותא זו, דכאן ל"ש זה כיון דחוינן דגם מאותן הבהמות שמקויון מהם דם רובן חיים ולא איתרע בהם כלל הרוב בהמות בשירות. וביון שבאר' נו דוה ל"ה ספק כשחיטה ולי"ד לחתך העור דהוי בשעת שחיטה וגם כיון שרוב בהמות שהוקזו הם חיים לא איתרע כלל הרוב בה' מות כשרות ע"כ שפיר יש להכשיר.

לפי"ו בנידון דידן יש להתיר העופות המקבלות זריקה הנ"ל, אם כי יש לפקפק בזה כי בצד אחד אינו דומה להא דברית אברהם דכאן ל"ש לומר דרובן חיים. כיון דרוב עופות נשחטין אחר ששה חדשים. וא"כ יוכל להיות דבאם לא הי' שוחטין אותן היו מתין מאליהן טרם יגיעו לי"ב חודש, אבל לעומת זה יש צד אחר להתיר, כיון דמתפסמות והולכות ואף למ"ד דטריפה משבחת אבל עיין בחולין נ"ז ע"ב דאמרינן שם א"כ כמדי דמיטרפא בה הגדילה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים ועיין בסוטה ד"ו.

ולוה העירני ב"א היקר הרב יוסף מארילעס שליט"א. ועוד י"ל דלא דמי כלל להא דחתך העור דסי' כ"ג דשם כיון דהשוחט מתכוון לשחוט הסימנים ע"כ אינו מדקדק בחתכות העור שלא לנגוע בסימנים. אדרבה. הוא רוצה לשחוט הסימנים, ע"כ שפיר חיי' שינן שמא נעשה נקב בושט דרך שחיטה דרוצה בכך לשחוט הסימנים. אבל הכא

א בליק פון תורה'דיגן שטאנדפונקט

(אקטועלע באמערקונג פון ז.מ.)

עופות אלס „אין ארדענונג“, ביי א געוויסן סארט מענטשן איז דער „דאקטער“ א סימבאל פון פונקטליכקייט, ווירקליכקייט, זיכערהייט, אז וואס עס געהט ארויס פון זייער מויל איז „היר-ליג“, איהר קענט טרעפן פרימע אידן וועלכע זייטערן אריין צוקלערן אין דעם וואס דער אינערליכער דאקטער האט געזאגט און גע'פסק' גט.. ער זאגט „רופא“ מיינט דעם היינטיגן דאקטער און מ'איז איהם מחויב צו פאלגן..

— אין דער צייט וואס עס איז שוין גענוג פעסט געשטעלט געווארן אז אחריות פארן לעבן און געזונד פון א מענטש וועט מען נישט געפי-נען ביי די וואס זענען ווייט פון תורה'דיגע באגריפן. איך רעד נישט פון א קראנקן מענטשן וואס געפינט זיך אין א ענגע לאגע, וואס ער פיהלט זיך נישט גוט און ער ליידעט פון מיהו-שים, און דער דאקטער זאגט איהם ער זאל זיך פירן אויף און אזוי, א ודאי דארף דער מענטש מתפלל זיין או די מעדיצינישע באהאנדלונג זאל ווירקן צו גוטס און עס זאל איהם נישט ערגער מאכן... (וימלט משחיתותם...)

אבער ווען עס רעדט זיך פון געזונדע מענטשן, מעגן זיי וויסן אז דער מענטש דארף זיין אייגענעם אינסטינקט, עסן וואס גרינגער, וואס ווייניגער פאבריצירטע זאכן וועלכע זענען נישט געזיכערט פון כשרות'דיגן, היגענישן, און געזונדהייט שטאנדפונקט; ווען מ'בעמט למשל א עוף לכבוד שבת, וויפיל דארפן פארשן און אכטונג געבן אויב עס איז געזונד, אויב עס איז ריין, אויב עס איז נישט קיין שאלה ביי דעם, און זיך נישט פארלאזן אויף דעם צו אויף יענעם.

דער דאקטער (דער אינערליכער) איז א שטודירטער וואס גיט איבער וואס ער האט געלערנט אבער ער האט נישט אריין אין די אנדערע מאראלישע פסיכישע ועלישע מאמענטן פונ'ם מענטש.

דער אפיציעלער איסור אויף די הארמאנען געשפריצטע עופות נאך יאהרן וואס מ'האט זיך געשטאפט מיט זיי — מעגן ווארפן א ליכט אויף אונזער גאנצן אויפפירונג אויפן ערנעהרהרג-באדן — — — —

ביי פיהל מענטשן איז עס געוועהן א איבער-ראשענוג די מעלדונג אז עס איז פארבאטן גע-ווארן הארמאנען געשפריצטע הינער צוליב גע-זונדהייט מאטיוון.

דוכט מיר מיט צוויי יאהר צוריק אומגעפער ווען עס האבן ערשיינט צום ערשטן מאל די הארמאנען געשפריצטע הינער, איז ארויס אויף זיי א איסור מצד דעם בית-דין צדק אין ירו-שלים. האבן אנדערע געקועטשט מיט די פליי-צעט: היתכן אסר'ן א זאך סתם אויף אפיציעלע קוועלעס האבן פארזיכערט אז פון געזונדהייט-שטאנדפונקט איז עס אין בעסטן ארדענונג, אפיציעלע דאקטוירים האבן עס באשטעטיגט, און עס האבן זיך געפונען אויך אנדערע וועלכע האבן עס מתיר געוועהן נישט געפינענדיג קיין צד דא אסר'ן — ווי אזויזשע געהט ארויס דער בית-דין צדק מיט א שארפן איסור געגן דעם ... האבן מיר געהאט די געלעגנהייט מיט א פאר-וואכן צוריק צו זעהן וואס הייסט א בליק פון תורה'שטאנדפונקט, ווי אזוי איז די אחריות פון די גדולי תורה געגן א ענין וואס איז גע-וועהן לכתחילה גאר פארדונקלט, אונקלאר און פארדעכטיקט ווי דאס הארמאנען-שפריצונג אין די עופות.

און אידן האבן אכטונג געגעבן נישט צו עסן די געשפריצטע עופות, די געאסטרע. מ'האט חוקר ודרוש געוועהן ביי וועמען מ'קויפט, און געגן זיי האבן די מאסן נישט געקוקט, מ'קויפט פעטע הינער, או מ'טראכט נישט אריין דער מקור פון די פעטקייט...

ערשט ווען אלע וויסן שוין צו וואס פאר א קריניק — ה' ישמרנו — דינע הארמאנען-שפריצונג, האט צוגעבריינגט, איז עס פארבאטן געווארען, אבער עס איז נישט צוגעקומען א ידיעה אז פון היינט און ווייטער איז עס שער-ליך, עס האט זיך ארויסגעוויזן אז מ'האט גע-לעבט אין טעות ביז היינט, איהר קענט זיך פארשטעלן אז די אמעריקאנער רעגירונג האט פארניכטעט מאסן געשפריצטע הינער אין ווערד פון צעהן מיליאן דאלאר !!!

געזיגט האט דער תורה-בליק *

און נאך עפעס. מענטשן האבן זיך פארלאזט צופיהל אויף די דאקטוירים וועלכע האבן באשטעטיגט דינע

דאס אידישע ליכט, שבט תש"ן

New York Times science review Sec. 4 p. 9
 איבער געזעצט אין אידיש פון ניו יארק טיימס, Jan. 29, 1956

**די עסען וואָס מען גיט פאַר די טשיקען
 איז גורם אַ סכנה פאַר די מענטשהייט
 עס ברענגט קענסער רח"ל.**

לעצטע וואָכ'עדיגע פאַרזאַמלונג וועגען מעדעצינישע עסענווארג, וואָס איז אָרגעניזירט געוואָרען ביי די U. S. D. A. אויף העלד עדוקעשען און וועלפער און די F. D. A. (פוד ען דראג אדמיניסטראציע). ד"ר גרענוויל (Knight, F. Granville) און ד"ר מארטין (W. Coda Martin) (צוויי גרויסע דאָקטורים פון אמעריקען אקעדעמי אויף מעדיצינען), צוזאַמען מיט ד"ר גלאזיס (Rigoberto Iglasias) און ד"ר סמיט (W. E. Smith) - אַלע און איינעם האָבען געגעבען אַ שטאַרקע וואָרענונג אַקגען געבען צו עסען טשיקענס Diethylstilbestrol-הורמאָן, דער האַרמאָן איז באַקאַנט אַז ס קען אַרײַנגעבען קענסער רח"ל אין געוויסע אומשטענדען, דאָס גיט מען צו עסען פאַר טשיקען און בהמות, כדי עס זאָל שנעלער וואַקסען אין פעט ווערען. מער ווי 30 מיליאָן טשיקען און בהמות פֿינעם לאַנד גיט מען דעם Diethylstilbestrol, פרעגט מען אַ שאלה וואָס וועט פאַסירען מיט די מענטשען וואָס ערנערען זיך מיט טשיקען און בהמות וואָס ווערען געפיטערט מיט די מעדיצינישער עסענוואָרג? תשובה: עס איז נאָך נישט דאָ קיין קלאָרע באַווייז אַז די טשיקען אָדער בהמה וואָס זענען אָנגעגעסן געוואָרען מיט האַרמאָנ'ס טיט טאַקע גורם זיין קענסער פאַר די מענטשהייט, נאָר ד"ר:

Knight, Martin, Iglasias, Smith

זאָגען אַז מען דאַרף ערענסט דן זיין איבער דעם, אין מען זאָל די זאַך נישט אַוועק לייגען אין אַ זייט.

מען האָט אַרײַנגעגעבען די מעדיצינישע האַרמאָנ'ס אין מײז, ראַטען און חזירים, און זיי האָבען באַקומען די קראַנקהייטן:

Polyps, Fibroids, Tumors

מען טוט אויך אַרײַנגעבען עסטערג'ען-האַרמאָן אין די בהמות און עופות, וואָס קען שאַדען מענטשען פֿין געבוירטאָג, קענסער נורמאל טוט אַטאַקטירען די מיטל יאָרען.

(אין חודש June 1979 איז געווען באַריכטעט אין די פרעסע אַז די F. D. A. האָט באַשטעטיגט די שעדליכקייט פֿון דעם דראָג, אַז עס איז גורם קענסער ל"ע רח"ל).

N.Y. Times 1/29/76, Science in Review, Sec. 4, P. 9

Hormone and Cancer

Possible Danger in Feeds Now Given to Meat Animals

At last week's symposium on medicated feeds, organized by U.S. Dept. of Health, Education and Welfare, and F.D.A. Drs. Granville and F. Knight, W. Coda Martin, (American Academy of Medicine), Rigoberto Iglasias (Santiago, Chile), and Wm. E. Smith (N.Y.), sounded a warning against feeding animals with diethylstilbestrol, a female sex hormone. The hormone is known to induce cancer under some conditions. It is fed to food animals to stimulate growth and bring about an increase in weight.

More than 30,000,000 chickens and half the beef cattle of the country are now given diethylstilbestrol. What will be the effect of poultry and beef thus treated on a populace that consumes them as food? There is no evidence that hormone-fed chickens and cattle have actually induced human cancer, but Drs. Knight, Martin, Iglasias and Smith contend that the possibility cannot be dismissed.

Administration of female sex hormones on mice, rats and guinea pigs has induced polyps, fibroids, and tumors. If no estrogen can be detected in the tissues of an animal that has been stimulated to put on more flesh it is not to be concluded that there is no danger of generating cancer.

Experiments conducted by Dr. Iglasias over 20 years show that continuing administration of minute doses of estrogen is more effective in inciting cancer than intermittent injections of larger doses. "The introduction of estrogens into the food supply presents the problem of exposure of human beings from birth onward," is the conclusion reached. The reason is that we eat meat from childhood to old age. The longer we live the more likely is cancer to be incited, this because cancer is primarily an affliction of middle and old age.

ספרים שחיברתי עד הנה ועדיין יש לנו מספר מצומצם - וכל הקודם זכה.

- ד -

ספר

אכילת מצות בישראל

הלכות אכילת מצה ואפיקומן בלילי הפסחים, שיעורן בכמות ובאיכות התחלת וסוף זמנם, בדרך ארוכה הכולל חלק ההלכתי המשולבת למוצא ומובא של כל הלכה לדעת מבטן מי יצאו הדברים ואיה משכן דברי קדשם. גם ספחנו דרך קצרה אשר עין כל ירוצו עיונם בו הלכות פסוקות וקצרות בלשון קל וצח. וגם דעת הפוסקים אם מצוה להרבות באכילת מצה בלילי פסחים יותר משיעור החיוב העיקרי.

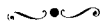

- ה -

ספר

מצות מצה

דיני אכילת מצה כל שבעת ימי החג (ובחור"ל שמונת). אם יש בו מצוה או רשות.

- ו -

ספר

מנהגי צדיקי ישראל

מכיל מנהגי צדיקי יסודי עולם מוסדי דור ודור אשר באורם נראה אור המאיר ומבהיק לזקונים עם נערים, הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשו, בהתבוננו אידך הראשונים כמלאכים, יראו ונדעו ונתרחקו מצייט שערים של היתר שלא ליגע בקוץ של איסור. ק"ו בו ק"ו אוזבי קיר כמוני היום שצריכים אנו להרבות גדר על גדר, וסייג על סייג, כדי לקיים מצות אפיית ואכילת מצות כחלקתן.

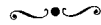
- א -

ספר

אפיית המצות השלם

ליקוט גדול ונפלא מכל דברי הפוסקים ראשונים ואחרונים הנוגעים לדיני קצירה, ברירה, טחינה, רקיחה, שאיבה, לשה, ואפיה, הפרשת חלה, והמסתעף. בלשון צח וקצר. אוסף ענקי במקצוה הלוו עדיין לא ראה אור הדפוס עד היום הזה.

בו נקבצו אלפי הלכות המפויצים אור נוגה לכל הבא לגשת אל הקודש פנימה, לחשוב מחשבות לעשות בכל מלאכת אפיית המצות, בון יבין את אשר לפניו, הדרך ילך בה, והמעשה אשר יעשה. לקיים מצות אפיית מצה כראוי וכיאות כלי מגרעת בהשכל ובדעת, ללמוד וללמד ע"מ לשמור ולעשות.

- ב -

ספר

מצות מצה בשלימותה

קובץ גדול מדברי הפוסקים, וספרי בעשתי"ק ותלמידיו ז"ל, ושאר ספה"ק, המקיפים כללים יסודיים ועיקריים הנוגעים לאפיית ואכילת המצות בפסח, ושאר עניני החג. והמעיון בבתי אמרותיהם בלי ספק יקבל תועלת גדולה ונפלאה בהתעוררות בלתי גבול להתאמץ ולהתחזק לקיים מצות אפיית ואכילת מצה בכל פרטיהם ודקדוקיהם וכל החומרות שנאמרו ונשנו בה מימות מתן תורה עד היום הזה, כי רק אז יהי לבו נכון כוון בטוח שיצא נדימוס בדינו, בעת אשר המלך במשפט יעמיד ארץ, ביום חרת עולם, כמבואר בזוה"ק שיעקר המשפט ביומא דדינא על מיכלא דאסותא (עי' בגנים חספר באור). גם הדרכות ישרות ומועילות יש בו לקיים המצות דכולא שתא.

- ג -

ספר

מצה שרויה

דיני מצה שרויה למחמירים בה ולמקילים בה, וההבדל בין שבעת ימים הראשונים של חג לאחרון של פסח.

שמחת החג

פלוגתא רבתי מגאוני וקדושי עליון, אם מקום יש בראש להחמיר שלא לאכול מצה רק בליל פסחים בלבד, ולא אולת אפי' בשבת ושביעי של פסח, ומקורם עוד נפתח בדברי הפוסקים הקדמונים.

סיפורים נפלאים מצדיקי ישראל

סיפורים נפלאים מן יצורי קדמונים, ראשונים כמלאכים, גאונים וקדושי עליונים, ותועלת היוצא מקריאת סיפורי קדושי עליון הלא היא כתובה בספרו של צדיקים, שמאיר לבות בני אדם ברשפי אש שלחבת ייה, להתחזק ולבטוח ביוצרנו ובראנו ולכסוף ולהשתוק ולהתגעגע עד כלות הנפש להתדבק באדון כל יצורים, מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ואעתיק דברי רבן ומאורן של ישראל הטאון מהרש"ם ז"ע, שכ' בהסכמתו על סיפורי דודקים המכונה עשר קדושות, ובח"ל, ואם להעיד על התועלת לעורר הלבבות, דבר שפתיים אך למחסור, וכל מי שיש בלבו נקודת דת האמת, צמאה נפשו והמדה ורוחו לראות ולשמע דברי אלוקים חיים, וגם שיחות ת"ח כמותם צריכים לימוד, וכל אמונה כי כל אשר בשם ישראל יבונה, יחיד וילפת לחיות לו לעור ולסעד ולהיות חבר לכל חפץ להגדיל תורה, ולהפ"ץ יראת ד' ואמונתו בעולם, וישמעו חכם ויראו עכלה"ק. וזכות כל הצדיקים הנזכרים בחיבור הלו יחד עם שאר צדיקים וקדושים, יעמוד לנו שלא ימוש ספר התורה ולא תפוג יראת ד' וזכא לעבוד את בוראנו בכל לבבנו אנו וורענו וזרע ארענו עד ביאת וואלו בני צ"ה.

קיום המצות כהלכתה

כל תנאי המצות

- א. דברים ההכרחיים לקיים המצות כהלכתו בכל פרטיה וקדושיה שיעלה לרצון לפני אדון כל.
- ב. דינים והדרכה לבדיקת תסא (סאלטא), ולבדיקת כרוב (קרויט), מספרי (נפש ישעיי).
- ג. זהירות כניסת מאכלים ומשקאות מיוצרים בבתי חרושת לבית בפסח. מספרי (מנחת יהודה).

סגולות מצות ישראל

כולל כל סגולות והשפעות המרובות בברכות וישועות, ורפואות והצלחות, חבא ע"י קיום מצות אכילת מצה כדת וכהלכה, והשכר הגדול המוכן לחם בעלמא דעתיד.

שלום לרחוק ולקרוב ורפאתיו

בירור הלכה המבארת יצירת התרופות הרפואיות, וכשרותם לכל השנה (בכלל) ולחג הפסח (בפרט), אשר כשרותם בנויה ומיוסדת אך ורק מכתבי שאלות ותשובות בין הרבנים ובתי החרושת, ואף שלשון חכמים מרפא.

דרשתי וחקרתי היטב והנה נתאמתה הדבר שנעשתה שגגה בישראל בההסתמכות על קישור המכתבים. דרכיו ראיתי ואראהו, ועמדתי בעזרתי על מהות תוצרתם האמיתי ותמציתיה: כי אין לסמוך על מכתבים כאלו.

נפש ישעיי

על מאכלות אסורות

חלק ראשון

בו יבואר כי שמירת הגוף והנפש ממאכלות אסורות הוא יסוד קדושת ישראל ומהרתה, גם יבואר בו דברי התעוררות לבאר גדול חפנם המגיע לנפש וזנה האדם הנכשל בהם ח"ו, והתועלת בזה ובכא למי שנהרג ונשמר ממאכלות אסורות

כ"ז לקטתי בעור צורי וגואלי מדברי חז"ל בש"ס בבלי וירושלמי, מדרשים וזוסי חיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מסר מגדולי האחרונים וללתי, ודבריהם הקדושים הוצגים בלחבת אש, מלוויבים נפש האדם לשמור מאד לבוח ולהחליק אמילו מן הספק, כאשר יראה היראה במנים הספר.

תקותי כי דבריהם הקדושים ישו רשעם בלבות בני ישראל, זה יתי' סיי עמלי להסיר המכשלת הזאת מבתי בני ישראל בכל מקום שהם.

ספר

נפש ישעי'

על מאכלות אסורות
חלק שני

מכיל חששות האפשריות בכל מיני מאכלות ומשקאות המורכבים ומעורבים בתוכם אימור. וכדי להעניד על אמתותם ואפשרותם, הצננו ערותה של הממשלה (אגריקולטור-דפארטמענט). כמ"כ עדותן של חברי הברי"צ דעה החרדית בירושלים, והעתקות ממדריך הכשרות של הברי"צ שליט"א

ספר

מנוחת שלום

חלק שביעי

מספר נפש ישעי' על מאכלות אסורות

חוכן החיבור הוא לייסד יסודי ברזל ועמדי שיש להרעים לומר במיטב יכולתם ממאכלות אסורות ומפסקים ומשם יפדו לארבעה ראשים:

חלק א'. בו מבואר בקצור אמרים בתרוים ררך שר נדל הפסל של אכילת מאכל"א. בעלמא הדין ובעלמא דאחי, וחומר עונשה מפי ספרים וסופרים.

חלק ב'. בירור וליבון וליקוק שבכתיים דרגות מדקדקים ועטנתיים בקצתן, הדרך הישרה לשכנע אור הקדושה במית ישראל, להאיר גם בת דורות הבאים מחשבות נסיוני ופועי הזמן.

חלק ג'. דוגמאות מהכשולות המאורעים יום יום בבתי החרושת מוצרי מאכלות ומשקאות שונות, אף במקום שהמפקח והמבשרי מוורו ומליבון בתורה וחכמה אע"כ שניאות מי יכין, וכ"ש בשאר מקומות, וענף היוצא ממנו לבאר כי מה שממדיין על מאכלים המתקנים חחת השנת רכ גרול ור"ש אמתי, מחמת חששות רצינים, אינו מגרע מכבוד הרב וגדלו, ויבחרו במקומו מונה, ורעונו בכך.

חלק ד'. מכיל עצות נבונות חלוקות להשגת על בניו ובנותיו בעת יציאתם לבתי ספר ושאר מקומות שלא יתאילו בטורח פיגולים אשר אין דעתו נפשנו נוחה מהם, ויהי ביאתם לבתי בלא חטא כזיאתם לחוץ, ומענין לענין יחברו עשירות קששים ובעיות שנתקלים בהם יום יום הן בעניני מאכלות אסורות הן בשאר עניני בית, כדרכה של חברה, יחד עם עצות בלי מספר להרעה לכלכל ביתו בדרך המקובל בלי פשרות, והתחדשות, ומתאמץ מבלי להיות נטשין עם זרם העולם החרים.

קונטרס

דבר משה

על ייני ומנהגי ישראל הנחוצים והנשכחים

ליקוט מגדולי הפוסקים, אשר מימיהם אנו שותים הלכות גדולות ושכיחות יום יום, ואין איש שם על לב, מחמת חסרון ידיעה וגודל הטרדות, מסודר בלשון צח וקצר כדי שירוך הקורא בו, וראיה מביא לידו זכירה וזכירה מביא לידו עשיה.

קונטרס

„זבחו זבחי צדק“

שלש תשובות

בו יבואר ענין התקנה הקדומה המוזכרת בפוסקים (והיי' נהוג כמעט בכל חפצות ישראל ל' הרי"ח) להצריך שני שוביים עומרים זה ע"ג זה רואים ומשגיחים שהוכשר כדת ובהלכה מתחלתו ועד סופו (עיין תקנת רע"א בסוף הקונטרס). עם כל המסתעף להלכה ולמעשה

קונטרס

אהלו ישראל

חלק א. נעקלבענע דינים פאר די וואס פאָרן אין קאָנטריס אָדער קעמפס וויכטיג צום טאָג טעגליכען יודישען לעבן. חלק ב. די וויכטיקייט פֿון כשר'ע מזונות. חלק ג. וואָרענונג צו אַדישע פּרויען וואָס גייען צו דאָקטוירים. חלק ד. קור' שער התקנת פון כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א.

קונטרס

שמחת שלום

חלק ראשון

כולל הלכות ומנהגי חופה וחתונה השכיחים ונכונים מחמת חסרון ידיעה

מלוקט משרשי ואחרונים, אשר מימיהם אנו שותים, ובעקבותיהן אנו הולכין, ודיעתן נחוצים מאוד לכל בית נאמן בישראל, אשר יסודותיה בהררי קודש, ומגמתה לחמשוך שלשלת הקדושה לדורות הבאים, עד שיתקיים בנו נאולת וישועת הנביאים, במחרת.

קונטרס

מנחת יהודה

על חומר הענין של „חלב עכו"ם ו„סימילאק“ לפסח ולכל ימות השנה

חלק ששי

מספר נפש ישעי' על מאכלות אסורות

- כד -

ס פ ר

זקן ישראל כהלכתו

בענין גילוח וגידול הזקן
(חלק א)

הספר הזה אשר אני מניש לפניכם היום הוא ריכוז מכל ספרי הפוסקים חדשים גם ישנים מראשון שבראשונים עד אחרון שבאחרונים, (כפרת מס הגמיה, הדרת פנים - זקן אשר צלל במים איררים והעלה פנינים יקרים במקצוע הלוח לא הגיע מקום להתגדר, העמיק והרחיב כיד ד' הטובה עליו, ואשרי וזלמן.) חמית כל הנשנה ברבריהם בענין גילוח שער הזקן בין עיי תער, בין במספריים, ובין בסם, ושאר אופני גילוח.

כל איסורים וצדרי חומר שנאמרו בנטילת הזקן, הן גוף האיסור של כל תשחית, והן איסורים חיצוניים כמו, לא ילבש גבר, ובחוקותיהם לא תלכו" איסור, מראית עין, מקור מנהג הגילוח" ו.חילוקי מנהגים בארצות שונות, ושאר ענינים המקיפים מקצוע הלוח, ועוד. הכל מסודר בסדר יפה ונעלה בלשון צח וקל כרי שירון הקורא בו, ובשעה קלה ירכוש המעיין בקיאות גדולה במקצוע גילוח הזקן המסתובבת מאוד בספרי הפוסקים.

בשורה טובה

- א) בקיבוץ תוא לאור ספרים חדשים הנמכרים מאוד לעולם התורני
- ב) קדושת ישראל חלכות יחוד (מהדורה שניה).
- ג) מדריך לצניעות ישראל כל עניני צניעות (מהדורה שניה).
- ד) נשואי ישראל כהלכתה (כל הדינים הנמכרים לחתן משבת של קודם החתונה עד גמר שבעת ימי המשחה בלשון צח וקצר.
- ה) שולחן ישראל כהלכתה כל דיני הכנסת אורחים.
- ו) מוזות ישראל כהלכתה (מהדורה שניה), מלוקט משו"ע עד אחרון שבאחרונים.

היות עם געפנט זין בא מיר עטליכע ספרים גרייט צום דרוק, און צולב ענגשאפט פון געלט קען מען דאס נישט דרוקען. עייב בעטען מיר ווער עס איז פאראינטערעסירט אויסצוגאלען איינס פון די ספרים לכובת את הרבים, לעיני די נאכטע פון זיין משפחה, און דער נאמען פון ספר וועט טראגען זעם נאמען פון די נשמה וואס מען וויל מאכען אן אנדעק, זאל זיך ווענדען צו זעם טלפון: 436-8086 (212).

קונטרס קול יעקב

- הדרכה והוראת דרך למקצועות הראשיים היסודיים שבתורה הנפוצים ברובא דמיינר על העומד.
- א. כשרות התרופות (מעדעצינען) לפסח ולכל השנה.
  - ב. אזהרות נחוצות לפסח.
  - ג. רשימה לבדיקת חמץ.
  - ד. איסור שעטנז.
  - ה. ביקורת נשים אצל רופאים.
  - ו. חומר ראית הטעלעביוויי.
  - ז. דין תרות - שלום בית.
  - ח. הוראה לקונה טלית.

- כה -

ס פ ר

אור הצניעות בישראל

הספר הזה נעשה ונגמר לזכות הרבים הנכשלים בלי יודעים באיסור יחוד החמור, אצל רופאים המיוחדים לצרכי נשים, וגם שאר רופאים קלים ופושעים שעלולים לקלקל צניעות וקדושת בנות ישראל. ערו ערו עד היסוד, וידעו שרבים מאחזו בני ישראל משתוקקים לידע דרך הישר לילך בה והמעשה אשר יעשו להנצל מאיסור יחוד ושאר מכשולות הנוראות.

גם הוספנו כל דיני יחוד עם עכו"ם, ונפק"מ גם לאנשים כמבואר בפנים.

עוד ספחנו כל פרטי דיני יחוד לחתן וכלה אחר החופה, ואקוה בעזר השי"ת שהמעין בספרי זה יהיה צמאון השתוקקותו האיך לנהוג עפ"י התורה.

- כב -

ס פ ר

צניעות ישראל כהלכתה

(לכית דוד)

בספר הלוח קיבצתי פסקי גאוני ורוזני ארץ מדרו הישן ומורונו, שכל אשה תהדר ותתאמן לילך לאשה הרופאת נשים ולא לאיש כרי להינצל מאיסורי יחוד ושאר מכשולות המתרחשים יום יום.

גם העתקתי מעיתונים האמת שהודו הרופאים ע"ע בלי בושת, כי דרכם להכשיל הרבים בתועבותיהם ואין מעצור להם, ואין רואים כזה שום חסרון, אדרבה מתפארים בזה.

גם העתקתי נוסח קול קוראים שונות שנתפרסמו ע"פ חוצות ופעלו גדולות ונצורות לתקן פריצה זו.